

روشی نو در
فن ترجمه، تعریب، تشکیل
و تجزیه و ترکیب

(همراه با حل نمونه‌هایی از سؤالات کنکور)

قابل استفاده برای دانش‌آموزان و دانشجویان

مؤلف:

یعقوب آقاعلی‌پور

سرشناسه : آقا علی پور ، یعقوب ، ۱۳۴۸ -
عنوان و پدیدآور : روشی نو در فن ترجمه ، تریب ، تشکیل و تجزیه و ترکیب (همراه با حل نمونه هایی از سوالات کنکور) قابل استفاده برای دانش آموزان و دانشجویان / مولف : یعقوب آقا علی پور . ←

مشخصات نشر : تیریز نیک مهر فرزاتگان حورا ، ۱۳۹۱

مشخصات ظاهری : ۱۸۰ ص ، نمودار ۴۹۵۲۲ س م .

شابک : ۹۷۸-۶۰۰-۹۲۹۴۳-۳-۶

قیمت : ۷۰۰۰/- ریال

چاپ و صفحه آرای : چاپ وطن ۲۸۴۳۳۶۱ - ۴۱۱

وضعیت فهرست نویسی : فیا

یادداشت : کتابنامه

موضوع : زبان عربی - ترجمه به فارسی - راهنمای آموزش (متوسطه)

موضوع : زبان عربی - ترجمه به فارسی - راهنمای آموزش (متوسطه)

موضوع : زبان عربی - ترجمه به فارسی - راهنمای آموزش (متوسطه)

موضوع : دانشگاهها و مدارس عالی - ایران - نمونهها .

رده بندی کنگره : ۱۳۹۱ / ۱۱۲۰ / ۲۱۶۹ PJ

رده بندی دیویی : ۴۹۲/۷۸۰۲

شماره کتابشناسی ملی : ۲۷۲۳۱۱۶

دستور زبان فارسی

یعقوب آقا علی پور

ناشر : نیک مهر فرزاتگان حورا

چاپ اول ۱۳۹۱ / صفحه ۱۸۰ / شمارگان ۱۰۰۰ نسخه

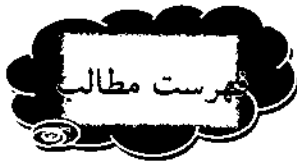
اول

شابک : ۹۷۸-۶۰۰-۹۲۹۴۳-۳-۶

مرکز فروش : کتاب فروشی موسسه آموزشی فرهنگی

تلفن : ۰۴۱۱-۳۳۴۰۰۵۱ آبرسان کوی سهند نبش سوم غربی

قیمت : ۷۰۰۰/- تومان

۱. پیشگفتار.....

بخش اول: فعل

۴. فعل در لغت و اصطلاح.....

۴. افعال فارسی در مقایسه با عربی:.....

۴. الف (ماضی):.....

۵. ۱- ماضی ساده:.....

۶. ۲- ماضی نقلی:.....

۷. ۳- ماضی بعید:.....

۸. ۴- ماضی استمراری:.....

۱۳. ب) فعل مضارع:.....

۱۳. ۱- مضارع اخباری:.....

۱۳. ۲- مضارع التزامی:.....

۱۴. ۳- مضارع التزامی و مضارع اخباری:.....

۱۵. ۴- مضارع محض (حال محض):.....

۱۵. ۵- مضارع مستقبل:.....

۲۳. ج) فعل امر:.....

بخش دوم: ترجمه اسم

۳۱. ۱- عدد:.....

۳۲. ۲- جامد و مشتق:.....

۳۲. جامد:.....

۳۲. مشتق:.....

۳۳. ۳- معرفه و نکره:.....

۳۴. ترجمه ضمائر:.....

۳۷. انواع من و ما و ترجمه آنها:.....

۳۷. طریقه شناسائی انواع «من و ما».....

۳۸. هر، تمام، همه، هر یک.....

بخش سوم: انواع جمله (فعلیه، اسمیه، نواسخ)

۴۶. ترجمه افعال ناقصه با اسم و خبر:.....

ترجمه حروف مشبیه بالفعل: ۴۷

بخش چهارم: ترجمه «مفعول مطلق، حال، استثناء و تمییز»

ترجمه «حال» ۵۵

ترجمه اسلوب استثناء: ۵۷

بخش پنجم: ترجمه «صفت و اعداد»

اعداد ۶۲

بخش ششم: راهنمایی ترجمه بعضی از فعلها و اسمها

مجموعه‌ی جملاتی برای ترجمه ۷۳

بخش هفتم: مروری بر نکات مهم درک مطلب،

تجزیه و ترکیب و تشکیل ۸۹

درک مطلب ۸۹

۱- مطالعه‌ی متون و تمرینات کتابهای درسی: ۸۹

۲- روش پاسخگویی به پرسشهای درک مطلب ۹۰

نقد روش‌های سه گانه: ۹۰

تشکیل (حرکه گذاری) ۹۵

تجزیه و ترکیب: ۹۹

بخش هشتم: نمونه‌هایی از درک مطلب

در کنکور سراسری ۱۰۴

آزمون عمومی درس عربی : آزمون سراسری سال: ۱۳۸۶-۸۷

گروه آزمایشی: زبانهای خارجی ۱۱۳

گروه آزمایشی: هنر ۱۲۲

گروه آزمایشی: علوم تجربی ۱۳۱

گروه آزمایشی: علوم ریاضی و فنی ۱۴۰

آزمون عمومی درس عربی : آزمون سراسری سال: ۱۳۸۷-۸۸

گروه آزمایشی: زبانهای خارجی ۱۴۸

گروه آزمایشی: هنر ۱۵۶

آموزش عمومی زبان عربی ۱۶۴

گروه آزمایشی: علوم تجربی ۱۶۴

گروه آزمایشی: ریاضی و فنی ۱۷۳

بخش نهم: تعبیر قرآنی و ضرب‌المثل‌ها

و سخنان حکمت‌آمیز ۱۸۱

منابع و مأخذ: ۱۸۵

آنچه پیش‌روی شماست حاصل تلاش چندین ساله‌ی نویسندگان آن است که علم و دانش را با تجربه در آمیخته و کتابی را تهیه نموده‌اند که ضمن آموزش قواعد عربی، نحوه‌ی ترجمه کردن، درک مطلب و تست‌زدن را به صورت عملی به شما آموزش می‌دهد.

دانش‌آموزان و دانشجویانی که این کتاب را مطالعه می‌کنند، خواهند توانست به راحتی قواعد زبان عربی را آموخته و به سوالهای مربوط به درک مطلب، ترجمه، تجزیه و ترکیب، حرکه‌گذاری و غیره پاسخ دهند.

این کتاب شامل نه بخش می‌باشد که هر بخش به مباحث مستقل و جداگانه‌ای اختصاص دارد.

ویژگی منحصر به فرد آن در این است که برای یادگیری و تثبیت قواعد در ذهن اولاً: قواعد به شکل نمودار آموزش داده شده، ثانیاً: خوانندگان، در پایان هر درس تمرینهای عملی به همراه پاسخهای تشریحی ارائه داده شده است.

ویژگی دیگر این کتاب آن است که ترتیب و عناوین و دروس مطرح شده دقیقاً با اهداف نظام آموزشی وزارت آموزش و پرورش و وزارت علوم، تحقیقات و فناوری مطابقت داشته و موفقیت شرکت‌کنندگان در آزمونهای سراسری را تضمین می‌کند.

بخش هشتم شامل سوالهای عربی گروه‌های آزمایشی مختلف سالهای ۸۶-۸۷، ۸۷-۸۸ می‌باشد که پاسخ تشریحی آنها با توضیح کامل نوشته شده است، بدیهی است خواندن آنها و تمرین مستمر رمز موفقیت داوطلبان خواهد بود.

مطالعه‌ی این کتاب علاوه بر داوطلبان آزمونهای سراسری و دانشجویان رشته‌های زبان و ادبیات عربی، زبان و ادبیات فارسی، گرایشهای مختلف رشته‌های الهیان، نیز توصیه می‌شود، چرا که عمده ضعف آنها را در ترجمه، درک مطلب، تجزیه و ترکیب برطرف خواهد نمود.

از آنجائیکه فقط ذات مقدس باری تعالی و کتاب مُنزل او از هر عیب و نقص منزّه و پاک است و بندگان او هر لحظه در معرض خطا و لغزش قرار دارند، لذا از نظرات و انتقادات اساتید بزرگوار و همکاران محترم استقبال نموده و امید آن داریم که در چاپ‌های بعدی، نقصهای احتمالی را جبران نمائیم.

نکاتی پیرامون ترجمه، تعریب، درک مطلب

ویژگی سئوالات عربی در کنکور سراسری و نهایی

با نگاهی به سئوالات عربی در آزمونهای ورودی مراکز آموزش عالی و نهایی در طی چند سال اخیر نتایج زیر به دست می‌آید.

۱- طرح سئوالات از حیطه‌ی حفظیات فاصله گرفته و رویکرد جدید آن فهم و درک معنای عبارات و واژگان است، به طوری که با این سئوالات بیش از آن که قوه حافظه داوطلبان مورد ارزیابی قرار گیرد، قوه تفکر و تحلیل آنان ارزیابی می‌شود.

۲- در حیطه‌ی ترجمه، تعریب و درک مطلب، داوطلبان باید از اصول ترجمه و نکات پیرامونی آن آشنا باشند تا بتوانند راحت تر به پاسخ صحیح برسند.

۳- در حیطه‌ی قواعد نیز صرف دانستن فرمول کارساز نیست، فهم معنای جمله راهگشای حل پرسش است.

۴- داوطلبانی که در ترجمه و فهم متون خوب کار کرده‌اند و در حیطه‌ی قواعد نیز در حد معمول تلاش کرده‌اند، در آزمون سراسری و نهایی موفق به کسب امتیازات خوبی شده‌اند و حد بسیار داوطلبانی که در قواعد دچار ضعف بوده‌اند، اما به دلیل قوی بودن در ترجمه و فهم متن توانسته‌اند گزینه‌های درست را در بخش قواعد بیابند، آنچه ذکر شد، حاکی از اهمیت فراوان ترجمه و سئوالات مفهومی در آزمون عربی است.

محدوده سئوالات عربی:

همان طور که می‌دانید در آزمون عربی ۲۵ سوال وجود دارد، که با نگاهی به سوالهای سال های اخیر بی می‌بریم، محدوده‌ی آنها به شکل زیر است.

۱- از مجموع ۲۵ سوال، ۸ سوال مربوط به ترجمه و تعریب است، طوری که ۵ سوال مربوط به ترجمه (عربی به فارسی) و دو سوال مربوط به تعریب (از فارسی به عربی) و یک سوال مربوط به مفهوم عبارت است.

۲- پس از سئوالات ترجمه و تعریب یک متن براساس آموخته های داوطلبان داده می شود و ذیل آن چند سوال ارائه می شود. تقسیم بندی این سئوالات معمولاً به این شیوه است که چهار سوال آن متعلق به درک مطلب و فهم داستان و عنوان متن است و سه سوال مربوط به تجزیه و ترکیب سه تا از کلماتی است که در متن وجود دارد و زیر آن ها خط کشیده شده است. بنابراین از مجموع ۲۵ سوال ۱۲ سوال مستقیماً ناظر به مسائل مفهومی است که در واقع ۴۸ درصد از سئوالات عربی را تشکیل می دهد. البته این بدان معنا نیست که فقط ۴۸ درصد از سئوالات مربوط به مسائل مفهومی است چرا که در تعداد قابل توجهی از سئوالات قواعد نیز توجه به مفهوم عبارات بیش از آشنایی صرف با قواعد، داوطلبان را در رسیدن به پاسخ درست کمک می کند.

۳- معمولاً دو سوال تحت عنوان «تشکیل - حرکت گذاری» داده می شود. در هر یک از دو سوال عبارتی بدون حرکت داده می شود و سپس از داوطلب خواسته می شود تا گزینه ای را برگزیند که کلمات آن درست و یا احتمالاً غلط حرکت گذاری شده است.

در این حالت توجه به دو عامل مهم است:

الف) شناخت اجزای جمله و نقش هر یک از کلمات، تا براساس آن حرکت درست تشخیص داده شود.

ب) فهم معنای جمله، زیرا در صورتی که معنای جمله درست تشخیص داده شود ارکان و اجزای جمله نیز درست تشخیص داده می شود و در نتیجه می توان حرکات و اعرابهای صحیح را نیز تشخیص داد.

۴- معمولاً از بحث معتلات و اعداد نیز یک سوال ارائه می شود.

۵- مابقی سئوالات از سایر قواعد است. این قواعد شامل مباحث دستوری کتاب عربی (۲) و (۳) می باشد.

در سئوالات نهایی نیز ترجمه عبارت ها و درک و فهم متون نیز ده نمره را به خود اختصاص داده است که محدوده سئوالات به صورت زیر است:

(۱) ترجمه ی عبارت ها، شامل متن درس ها، تمرینات. (۳ نمره)

(۲) طرح سئوالات چند گزینه ای در زمینه ی ترجمه با توجه به الگوی کتاب. (۱/۵ نمره)

(۳) تهیه متن کوتاه متناسب با آموخته های دانش آموزان و طرح سوال درک مطلب. (۲ نمره)

(۴) تصحیح اغلاط از قبیل کارگاه ترجمه. (۱/۵ نمره)

(۵) شناخت معانی و مفاهیم واژگان از قبیل: (۱ نمره)

- دادن واژه های عربی و خواستن معادل فارسی آن.

- دادن واژه های فارسی و خواستن معادل عربی آن.

- دادن واژه های عربی و خواستن مترادف یا متضاد آن.

۶- طرح سوال آزاد در زمینه ی ترجمه، مانند: اَکمل الفراغ، یافتن ترجمه ی کلمات از طریق هم خانواده. (۵/۰ نمره)

۷- تعریب (۵/۰ نمره)

در اینجا امیدواریم با معرفی نسبی ویژگیها و محدوده سوالات عربی توانسته باشیم تا حدی افق مطالعاتی شما را روشن تر و شفافتر نموده و در نتیجه داوطلبان را از سردرگمی و سراسیمگی رهانده باشیم. البته هر ساله تغییراتی در نحوه طراحی سوالات رخ می دهد اما آنچه عنوان شد چارچوب کلی سوالات آزمون های سراسری و نهایی است. اکنون به اصل مطلب می پردازیم.

ترجمه و تعریب:

همان طور که پیش از این گفتیم هشت سوال، از ترجمه و تعریب طراحی می شود که این سوالات همان هشت سوال اول آزمون عربی است. بنابراین شما دوستان ابتدا با سوالهای ترجمه و تعریب مواجه می شوید.

نکته مهمی که در اینجا شایسته ذکر است این که عبارات ساخته شده برای این بخش ممکن است از لحاظ مفهوم دقیقاً عین عبارت کتاب نباشد اما از نظر واژگان همان واژگان موجود در کتاب درسی شماست و از خارج کتاب درسی هیچ واژه ای آورده نمی شود. البته مهم این است که شما واژگان را بشناسید و معنای آنها را بدانید تا در صورت تغییرات جزئی در ظاهر واژه راحت بتوانید آن را ترجمه کنید.

تغییر ظاهری در واژه ممکن است در تبدیل مفرد به مثنی یا جمع باشد یا در تغییر زمان و صیغه افعال و از این قبیل تغییرات جزئی که با توجه به آشنایی شما با صیغه افعال و اسم ها به راحتی خواهید توانست معنای صحیح آن را تشخیص دهید.

بخش اول

فعل

فعل در لغت و اصطلاح

فعل در لغت به معنای انجام کار و در اصطلاح عبارت است از کلمه‌ای که بر «وقوع یا عدم وقوع عملی»، «پدید آمدن یا پدید نیامدن حالتی» در یکی از سه زمان گذشته، حال یا آینده دلالت کند. مانند:

عَسَرَ: سخت گیر	يَسَرَ: آسان گرداند
أَتَعَجَّبُ: تعجب می‌کنم	يُشَاهِدُون: مشاهده می‌کنند
تُعَرِّدُ: آواز می‌خواند	يَصِيدُ: شکار می‌کند

افعال فارسی در مقایسه با عربی

افعال عربی برخلاف فارسی، از سه صورت (ماضی، مضارع، امر) خارج نیست. و در عربی سخنی از ماضی استمراری، بعید، نقلی، و یا مضارع التزامی به میان نیامده است. حال ممکن است این سؤال مطرح شود که عرب زبانان با توجه به اینکه ماضی استمراری، بعید، ... را نمی‌شناسند، پس چگونه جملاتی را که فعل آنها یکی از انواع ماضی یا مضارع و غیره است ترجمه می‌کنند؟ در جواب باید گفت: در عربی معادل معنایی هر یک از افعال مذکور وجود دارد اما به عنوان ماضی بعید، استمراری، و غیره شناخته نمی‌شود.

چگونگی ترجمه انواع فعلهای ماضی، مضارع و امر:

الف) ماضی:

فعل ماضی، فعلی است که بر زمان گذشته دلالت می‌کند. مانند:

طَهَّرَ: پاک نمود	أَمَرَ: دستور داد
صَنَعَ: ساخت	عَلَّمَ: یاد داد

ماضی در فارسی اقسامی دارد که عبارتند از: ۱- ساده ۲- نقلی ۳- بعید ۴- استمراری